

Поряд зі словниковим і звуковим складом матеріальну основу мовлення представляє граматики. Правило, яке розкриває суть будь-якого граматичного явища, дається в підручнику. Але практика показує, що даний спосіб подачі не завжди дозволяє студентам належним чином його засвоїти. Використовуючи можливості відеоскрайбінгу, викладачу вдається більш якісно подати новий матеріал у вигляді наочної ілюстрації і застосування граматичного явища.

За час використання відеоскрайбінгу можна зробити висновок, що дану методику доцільно застосовувати на будь-якому занятті з будь-якої теми. Підійде він для пояснення нового матеріалу і перевірки засвоєного, може використовуватись і як засіб узагальнення вивченого.

Список використаних джерел:

1. Прокопенко І.Ф., Євдокимов В.І. Сучасні педагогічні технології в підготовці вчителів : навч. посіб. Харків : Колегіум, 2008. 344 с.
2. Scribing. How to draw the presentation. URL: <https://sites.google.com/site/mkskrajbing/>
3. Типи та техніки скрайбінгу. URL: <https://sites.google.com/site/mkskrajbing/vidy-i-tehniki-skrajbinga>
4. Что такое скрайбинг? URL: <http://artalto.com/scribing/>

Щербак Г.В.

аспірант,

Запорізький національний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ОЦІНКА У МЕЖАХ ДИСКУРСИВНИХ КОНЦЕПТОСИСТЕМ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ)

У межах аналізу системної організації концептів вітчизняний лінгвіст А.М. Приходько вказує на таку її ієрархію: *концептосфера – концептополе – дискурсивні концептосистеми – концепт* [5].

Концептосфера – «впорядкована сукупність концептів, що функціонують у вигляді узагальнених уявлень, ментальних образів, схем, понять, фреймів, сценаріїв, гештальтів, що узагальнюють різноманітні ознаки зовнішнього світу» [5, с. 169]. Концептосфера є культурнозумовленою мовною інформаційною системою. **Концептополе** – система однорідних об'єктів, з якої складається концептосфера [5, с. 176]. **Дискурсивні концептосистеми** – міжпольові системи, які утворюються в результаті окремої когнітивно-комунікативної діяльності [5, с. 195]. Вони є наповненими концептами різного характеру: залежно від типу дискурсу ми можемо з високою часткою ймовірності припускати наявність того чи іншого концепту або ж його відсутність. **Концепт** – елементарна частинка концептосистеми; вербалізована одиниця свідомості [5, с. 11].

Досліджуючи концепти в дискурсі, В.І. Карасик виділяє **генеративні** (що лежать в основі дискурсу), **деривативні** (похідні) та **нейтральні** концепти [4, с. 69]. У нашому дослідженні ми будемо використовувати поняття **дискурсоутворювальний** (як такий, що лежить в основі дискурсу) **регулярний** концепт – для позначення концептів, що є типовими для дискурсу, та **оказіональний** – для позначення нетипових, нерегулярних для дискурсу концептів.

У мовознавстві науковці визначають дискурс як систему когнітивних і комунікативних компонентів. Комунікативні компоненти утворюють форму, структуру та стратегії дискурсу, а когнітивні компоненти відповідають за зміст [3, с. 122]. Сукупність усіх ментальних одиниць у всьому різноманітті їхніх когнітивно-семантичних властивостей та лінгвокультурних рис, що актуалізуються в дискурсі, утворюють концептуальний простір цього дискурсу, що охоплює його дискурсоутворювальні, регулярні та оказіональні концепти.

Описуючи явище наповнення дискурсу концептами, А.М. Приходько використовує термін **конфігурація** [5, с. 195]. Дослідник вказує, що певна множина концептів виявляється ситуативно впорядкованою за принципом логічної доцільності. Базуючись на цьому, вона входить до системи більш високого порядку – концептосфери (там само).

Як фрактальне ціле є більшим за його частини, так і концепт ОЦІНКА уявляється чимось більшим, ніж його ім'я. Проте особливості буття лексеми *evaluation* дозволяють передбачити та пояснити суть буття самого концепту. Вибір для дослідження концепту ОЦІНКА імені зумовлений декількома чинниками.

По-перше, ім'я концепту входить до асоціативних парадигматичних і синтагматичних зв'язків лексичної системи мови [2, с. 13]. По-друге, оцінне значення не завжди є експлікованим на мовному рівні [1, с. 148], а тому, такий підхід має суб'єктивний характер, оскільки залежить від уявлень самого дослідника про досліджуваний концепт. Відтак, використання імені концепту для аналізу є більш зручним і надійним інструментом.

При дослідженні концепту ОЦІНКА, а саме особливості функціонування імені концепту – лексеми *evaluation* в англomовному дискурсі було виявлено, що разом із досліджуваним концептом періодично використовується множина інших сталих лексем, що співвідносяться з відповідними концептами:

1) health – evaluation – mental / mentally – clinic / clinical / clinically / clinician – hospital – to treat / treatment – medical – psychiatric / psychiatrist – psychological / psychologist – doctor / doctoral – patient: *The group also set up its extensive monitoring and **evaluation** program, collecting data from every health post, commune health center, and the hospital on every patient seen and cent spent.*

2) evaluation – grade – class – studying – student – professor – children – **education** – college: *A professor in the English department testified that in more than 1,000 student evaluations of the class, more than 90 percent were positive.*

3) evaluation – science – **research** – technologies – academic – information: *In all, the report suggested increasing annual science spending by Can \$1.3 billion, as well creating bodies to improve the coordination and evaluation of research.*

4) evaluation – position – contract – employee – performance – competency – job – management – career – **professional** *He says he then received his first-ever negative evaluation and his contract as a full-time employee wasn't renewed last year;*

5) evaluation – injuries – **sport** – player – teams: «*One of my strengths is cutting through noise to see reality. Playing professionally wasn't going to be for me, but the evaluation of players, transactions and team-building piqued my interest*»;

6) evaluation – inquiry – investigation – **justice** (judicial system) – law – court – crime: *Court of Federal Claims, alleges that the Air Force Space and Missile Systems Center's evaluation and award decision was «arbitrary and capricious and contrary to law»*;

7) evaluation – government – state – department – committee – organization:

The evaluation sees opportunities for data sharing and collaboration in the state's creation of an Early Childhood Education Department to oversee several existing state programs.

Виявлені ланцюжки складаються з **регулярних** концептів для окремих видів дискурсів і досить часто містять у собі **дискурсоутворювальні** концепти. Так, ланцюжок концептів *evaluation – grade – class – studying – student – professor – children – education – college* співвідноситься з **освітнім** дискурсом. Ланцюжок *evaluation – science – research – technologies – academic – information* характеризує **науковий** дискурс. *Evaluation – scores – best – efficiency – performance – qualification – job – management – career – professional* є одним із типових для **професійного** дискурсу. Ланцюжок *evaluation – testing – health – clinic – diagnosis – therapy – patience* корелює з **медичним** дискурсом. Сукупність концептів *evaluation – injuries – sport – player – teams* входить до **спортивного** дискурсу. Множина *evaluation – inquiry – investigation – justice (judicial system) – government – court – crime* є конфігурацією **юридичного** дискурсу.

Отже, встановлюємо, для яких типів дискурсу використання концепту ОЦІНКА є більш характерним. Розподіл використання лексики **evaluation** має такий вигляд: медичний – 25,9%, юридичний – 14,9%, спортивний – 11,5%, професійний – 11,4%, інституційний – 7,9%, науковий – 6,1%, освітній – 3,9%, інші – 18,4%.

Наведені ланцюжки є одним зі способів описання самоорганізації буття концептів, причому весь ланцюжок можна розглядати з будь-якої позиції, отже, він має циклічну природу. Функціонування концептів як єдиного цілого також означає, що в кожному з

концептів є ознаки всіх інших. Це приклад статички мовного фрактала. Динамікою цього фрактала є його згортання в структуру вищого порядку – дискурсивну концептосистему.

Сам фрактал більший за його частини, отже, комбінація двох і більше концептів, що становить один фрактал – дискурсивну концептосистему, більша за суму цих концептів. Так, висока частотність використання лексеми *evaluation* в окремих типах дискурсу призвела до того, що в цих типах дискурсу вона з плином часу стала використовуватися як термін. Концепт набув додаткового значення (став більшим за себе), будучи частиною концептосистеми.

Необхідним є зауваження, що порядок компонентів ланцюжка завжди пов'язаний із нашою його інтерпретацією і залежить від концептуальних установок науковця. З такої позиції цей порядок не є незалежним від спостерігача. Однак, ця особливість є не свідченням суб'єктивності дослідження, а підтвердженням здатності фракталу трансформуватися і самоорганізовуватися.

Список використаних джерел:

1. Буяр І.С. Лінгвістична категорія оцінки: оцінювання досягнутого у вітчизняній лінгвістиці // Наукові записки [Національного університету Острозька академія]. Сер.: Філологічна. – 2009. – № 11. – С. 145–149.
2. Воркачев С.Г. Лингвокультурная концептология и ее терминсистема : (продолжение дискуссии) / С.Г. Воркачев // Политическая лингвистика. – 2014. – № 3(49). – С. 12-20.
3. Дейк, ван Т.А. *Язык. Познание. Коммуникация* / Т.А. ван Дейк. – Б.: БГК им. И.А. Бодуэна де Куртенэ, 2000. – 308 с.
4. Карасик В.И. Этноспецифические концепты / В.И. Карасик // Введение в когнитивную лингвистику; отв. ред. М.В. Пименова. – Кемерово : Кузбассвуиздат, 2005. – С. 61–105.
5. Приходько А.Н. Самоорганизация концептивных систем и межкультурный трансфер концептов / А.Н. Приходько // Синергетика в филологических исследованиях : монография / Т.И. Домброван, С.М. Еникеева, Л.С. Пихтовникова и др.; под общ. ред. проф. Л.С. Пихтовниковой. – Харьков : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2015. – С. 135–154.